

TERESASZYMAŃSKA

Hej chłopcy i dziewczęta i dziewczęta
Niech każdy zapamięta, zapamięta,
że huba to jest grzyb, co rośnie na pniu
I hubę też się tańczy na ten rytm.

(Wiesław Dymny)

H uba to nazwa zwyczajowa grzybów, które wytwarzają owocniki nadrzewne.

Mają przeważnie twardą korkowatą strukturę, najczęściej są w kształcie kopyta, muszli lub płaskiej skorupy. Tylko nieliczne mają owocniki przypominające grzyby kapeluszowe. Huby, jak wszystkie grzyby, pozbawione są chlorofilu, nie mogą korzystać z energii słonecznej i same wytwarzać związków organicznych. Aby żyć, muszą wykorzystywać inne rośliny – są więc pasożytami, jeżeli rosną na żywych drzewach, lub saprofitami, jeżeli rosną i rozwijają się na obumarłych częściach drzew. Często zdarza się, że grzyby będąc najpierw pasożytem, po obumarciu gospodarza, czyli żywiciela, staje się saprofitem. Typowym przedstawicielem tej grupy pasożytów jest hubiak pospolity, który poraża drzewa liściaste, najczęściej buki. Zdrowe drzewa mogą stawić opór atakom zarodników grzybów nadrzewnych dzięki ochronnej korze. Tylko nieliczne gatunki tych grzybów potrafią zaatakować zdrowe drzewo. Większość z nich to tzw. pasożyty słabości, czyli atakują drzewa stare, osłabione przez choroby, szkodniki, niekorzystne czynniki środowiskowe lub poranione. Wrotami do infekcji są miejsca po połamaniach przez wiatr i śnieg gałęziach, po przeciekach i innych uszkodzeniach

CIEKAWY ROŚLINY MIASTA I GMINY

Huby – nadrzewni lokatorzy

kory. Huby zawierają enzymy, które umożliwiają im chemiczny rozkład głównych składników drzew (celulozy, ligniny), zapewnia im to energię i składniki potrzebne do życia. Niestety, drzewo ulega rozkładowi, czyli zgniliznie i prędzej czy później obumiera. Są huby, które powodują zgniliznę białą, brunatną lub pstrą. Huby odznaczają się wielką różnorodnością kształtów i kolorów owocników. Owocnik stanowi widoczną dla nas oznakę, że drzewo jest opalone przez grzyby. Gdy na pniu pojawia się pierwszy owocnik grzyba, to rdzeń tego pnia jest już silnie rozłożony i nieuchronnie drzewo obumiera. Główną część huby, czyli grzybnia w postaci strzępek jest niewidoczna. Większość grzybów kapeluszowych, które zbieramy jesienią w lasach, ma grzybnie ukrytą w ziemi, huby zaś w drzewie (żywym lub obumarłym). Niektóre gatunki hub spotykamy tylko na brzozach, inne tylko na bukach, a jeszcze inne na sosnach itp. Są to tzw. monofagi, np. czyreń sosnowy czy białoporek brzożowy. Są też gatunki zasiedlające różne drzewa i te nazywają się polifagami. Należy do nich np. żółciak siarkowy. Ma on duże, jaskrawożółte owocniki, które widać z daleka na brązowych pniach drzew liściastych. Duży, bardzo dekoracyjny okaz tej huby było doskonale widać w czerwcu na starej wierzbie, tuż przy drodze na ulicy Wróblewskiego w Tuchowie. W listopadzie już go nie ma, gdyż żółciak ma owoc-

niki nietrwale. Większość hub tworzy owocniki trwalsze – jednoroczne lub wieloletnie. Te huby można w listopadzie i później zaobserwować na starych drzewach w lesie, zagajnikach przy drodze. Przeważnie tam, gdzie drzew się nie pielęgnuje, nie wycina, nie usuwa pni, ani powalonych drzew i konarów. Tam właśnie, nawet laik w tej dziedzinie zauważy mnóstwo tych grzybowych lokatorów drzew. Potrafią zaskoczyć nas kształtem, kolorem, wielkością i ilością, czy miejscem pojawienia się, np. niszcząca plotowa. Rozkłada pozbawione kory drewno drzew iglastych (świerk, sosna). Występuje głównie na płotach, belkach przydrożnych, drewnianych barierach itp., oczywiście starszych i nieimpregnowanych. Na brzożach można łatwo zauważyć teraz białoporek brzożowy, czyli hubę brzożową. Młode owocniki, jak wskazuje nazwa, są białe, starsze ciemniej i tworzą osobliwe kapelusze. Huba ta należy do monofagów, czyli występuje tylko na brzozie (żywej lub martwej). Grzyb ten od dawna ma zastosowanie w lecznictwie ludowym. Zawiera substancje o działaniu przeciwwzapalnym i bakteriobójczym. Może być doraźnym lekiem na skaleczenia w lesie, jeżeli nie ma pod ręką innych środków odkażających. W czasie II wojny światowej huby tej używano do produkcji uszczelek w przemyśle zbrojeniowym. Na starych ogławianych, wypróchniałych wierzbach pasożytuje często hubiak pospolity. Łatwo go rozpo-

znać po kształcie przypominającym kopyto. W lesie znajdziemy go też na bukach. Stare rozspijające się pnie porośnięte są rosnącymi w okółkach wrosniakami. Rosną one również na starych pniakach, na których kiedyś rąbano drewno. W zakrzaczeniach, na obrzeżach lasów, w pobliżu starych domostw – na krzakach bzu czarnego jesienią pojawiają się małe, brązowe kapelusiki o miękkiej strukturze. Większe osobniki odchylają się i przyjmują formę małżowiny usznej. Stąd nazwa tego grzyba – ucho bżowe. Istnieją też jadalne gatunki grzybów nadrzewnych, np. owocniki bocznika ostrogowatego. W celach konsumpcyjnych uprawia się go na słomie lub drewnie. Kiedyś miąższ czrylenia ogniowego (tzw. huba ogniowa) a także hubiaka pospolitego, odpowiednio spreparowany (namaczany w ługu z saletrą, a następnie wysuszony) służył jako hubka do krzesania ognia. Hubka rozżarzała się od uderzenia kawałkiem stali (krzesiwem) o krzemień. Ten sposób rozniecienia ognia trwał do połowy XIX w., czyli do rozpowszechnienia się zapalaka.

Rola, jaką spełniają huby w ekosystemach, jest złożona i wieloraka. Są organizmami cudzożywnymi i aktywne uczestniczą w odwiecznym obiegu pierwiastków biogenicznych w przyrodzie. Gatunki pasożytnicze uczestniczą w naturalnej regulacji liczebności populacji drzew. Z kolei saprofity rozkładają martwe szczątki

FOT. ALEXANDER KALMOWICZ

Huba brzożowa

organiczne, tym samym wzbogacają glebę, na której wyrastają nowe rośliny zielone, dające pokarm zwierzętom i człowiekowi. Usuwając szczątki martwych organizmów, grzyby przygotowują miejsce, czyli przestrzeń życiową dla innych organizmów. Huby, mimo że narażają gospodarke drzewną na straty, uważane są za ważną część składową różnorodności biologicznej naszych lasów. Starsze pokolenie pamięta ze swoich czasów szkolnych, że na obozach, koloniach itp. śpiewało się i tańczyło *Hubę*. Dzięki temu wszyscy uczniowie (nawet ci, którzy nie lubili biologii), wiedzieli, że huba to jest grzyb, który rośnie na drzewie.

R E K L A M A

PORADNIA MEDYCZYNY PRACY

SPECIALISTA MEDYCZYNY PRACY
JERZY WOZNIAK
www.jerzywozniak.com.pl

Usługi z zakresu medycyny pracy:

- Badania profilaktyczne (wstępne, okresowe, kontrolne) z możliwością przeprowadzenia badań na terenie zakładu pracy.
- Badania do pracy na wysokości
- Badania osób wykonujących zawód kierowcy i na prawo jazdy (A,B,C,D,E,T)
- Badania do celów sanitarno-epidemiologicznych
- Badania osób ubiegających się lub posiadających licencje pracownika zabezpieczeń technicznych (I i II Stopnia)
- Badania kandydatów do szkół zawodowych, średnich oraz wyższych
- Badanie osób ubiegających się o pozwolenie na broń
- Badanie strażaków OSP i PSP

- Badania i wystawianie zaświadczeń na stanowiska: strażak, sędzia, komornik, syndyk, marynarz, nurek, pilot wycieczek, detektywy
- Badania operatorów dźwigów, koparek, ładowarek samojezdnych, wózków widłowych itp.
- Badania pracowników wykonywane są na podstawie skierowania z zakładu pracy (w 2 egzemplarzach)
- Orzeczenie lekarskie - przeciwwskazania do używania pasów bezpieczeństwa

Rejestracja: 720 801 811

Tuchów, ul. Mickiewicza 28 (C.M. Kol-Med) Czwartek 14:45 - 16:45

Zadaj pytanie: jerzy.wozniak@wp.pl Więcej informacji: www.jerzywozniak.com.pl

BADANIA PSYCHOTECHNICZNE KIEROWCÓW

CENTRUM ZDROWIA ZAKLICZYN
PORADNIA MEDYCZYNY PRACY I BADAŃ PSYCHOLOGICZNYCH
TUCHÓW, ul. Mickiewicza 28 (C.M. Kol-Med)

ZAPRASZAM DO KONTAKTU WSZYSTKIE OSOBY, KTÓRYCH ZAWÓD WYMAGA OPINII PSYCHOLOGA.

Dzięki nowoczesnemu sprzętowi kontrolno-pomiarowemu możemy przeprowadzać badania:

- kierowców zawodowych
- kandydatów na kierowców zawodowych
- kierowców skierowanych przez Wydział Komunikacji za:
 - * przekroczenie 24 punktów karnych
 - * jazdę po alkoholu
 - albo innego podobnie działającego środka
 - * spowodowanie wypadku
- pracowników wykorzystujących samochód w ramach obowiązków służbowych
- Instruktorów oraz kandydatów na instruktorów
- egzaminatorów oraz kandydatów na egzaminatorów
- kierowców sportów motorowych
- operatorów wózków widłowych, żurawi, suwnic, koparek, ładowarek, podestów ruchomych
- osoby pracujące na stanowiskach wymagających szczególnej sprawności psychoruchowej.

533 381 530

Centrum Zdrowia Zakliczyn Spółka Cywilna
Jerzy Wozniak, Paula Wozniak
ul. Tarnowska 2, 32-840 Zakliczyn

www.testydlakierowcow.pl